

Programmabegroting Prolander 2020

Meerjarenperspectief 2021-2023

1 juli 2019 | versie definitief | auteurs: Jan Bosker, Jan van Erp, Joep Rink & Maarten Willemse

Prolander werkt aan het landschap van Drenthe en Groningen

Programmabegroting Prolander 2020

Meerjarenperspectief 2021-2023

Opdrachtgever	Prolander
Naam contactpersoon	Jan Bosker
Telefoon contactpersoon	0592-365056
E-mail contactpersoon	j.bosker@prolander.nl
Postbus contactpersoon	50040, 9400 LA Assen
Auteurs	Jan Bosker, Jan van Erp, Joep Rink & Maarten Willemse

Prolander werkt aan het landschap van Drenthe en Groningen

Postadres: Postbus 50040, 9400 LA Assen

0592-365000 • info@prolander.nl • www.prolander.nl

Aanbiedingsbrief

Met trots presenteer ik u de programmabegroting 2020 van Prolander. Het jaar 2020 wordt het vijfde jaar als uitvoeringsorganisatie van de provincies Drenthe en Groningen. Een jaar waarin we met vertrouwen en enthousiasme verder werken aan de opgave in deze provincies.

De begroting betreft het bedrijf Prolander (bedrijf 1) en niet de begroting van de projecten die Prolander voor de provincies uitvoert in de bedrijven 2 en 3. Voor de begroting van bedrijf 1 zijn de ontwikkelingen in de bedrijven 2 en 3 evenwel zeer relevant: aangezien daar de opgave wordt gerealiseerd, ondersteund vanuit bedrijf 1.

Ook in 2020 staat de opgave van Prolander centraal. We werken gestaag verder aan de realisatie van de Natuurnetwerk Nederland (NNN) in Groningen en Drenthe. Daarbij wordt de opgave meer en meer integraal aangevlogen door naast natuur andere beleidsdoelen mee te koppelen en met meer creativiteit de opgave te realiseren. Dat vraagt nauwe afstemming en samenwerking met de provincies, maar ook dat onze medewerkers hierin flexibel meebewegen met ontwikkeling en scholing. En het speelt een rol bij de werving en selectie van nieuwe medewerkers.

Om ons werk efficiënt en betrouwbaar te kunnen blijven doen, zijn in het in 2018 opgestelde evaluatierapport Prolander 2016-2017 enkele aandachtspunten en aanbevelingen genoemd. Een belangrijke aanbeveling was het versterken van de ICT-ondersteuning en hiertoe een informatieplan op te stellen. Het informatieplan is opgesteld en bevat een meerjarige aanpak van de digitalisering en bevat voorstellen voor de uitvoering van zes ICT-projecten. Deze projecten sluiten naadloos aan op de systemen en het ICT-beleid van de provincie Drenthe, die Prolander door middel van een dienstverleningsovereenkomst op ICT gebied ondersteunt.

In de begroting 2020 is de uitvoering van het eerste project voortvloeiend uit het informatieplan Prolander opgenomen, namelijk de invoering van SharePoint. Dit biedt een digitaal platform voor projectmatig werken waardoor er beter kan worden samengewerkt, intern en met de externe partners in de projecten. Ook kan informatie makkelijker onderling worden gedeeld. SharePoint draagt tevens bij aan de verbetering van het documentbeheer en archivering. Hiermee kunnen we voldoen aan de eisen die de archiefwet stelt en het helpt ons bij de verantwoording van de subsidies (LIFE, POP, Waddenfonds) die we voor de beide provincies aanvragen en verantwoorden. De overige projecten uit het informatieplan Prolander zijn niet in de begroting opgenomen. Deze projecten worden in de loop van 2019 verder uitgewerkt en financieel vertaald. Ook de financiële dekking zal dan aan de orde komen.

Naar aanleiding van het evaluatierapport Prolander is voor het oplossen van de toen geconstateerde personele knelpunten (vier fte) de bij de start van Prolander opgelegde efficiencykorting komen te vervallen en zijn hogere deelnemersbijdragen toegekend vanaf 2019. Tevens zijn de financiële gevolgen van de invoering van het generatiepact financieel verwerkt in de begroting 2019 en komt de financiering voor rekening van de beide eigenaren.

Deze begroting is opgesteld op basis van de kaderbrief 2020. Dit heeft geresulteerd in een sluitende begroting met voldoende weerstandsvermogen. Een solide basis om weer met veel enthousiasme en energie te werken aan het landschap van Drenthe en Groningen!

Evelien van Everdingen
Directeur Prolander

Inhoudsopgave

Programmabegroting	9
1. Programmabegroting	11
1.1. Wat willen we bereiken?	11
1.1.1. Missie en Visie	11
1.1.2. Ambitie en context van de uitvoering	11
1.2. Wat gaan we doen?	13
1.3. Wat mag het kosten en wat zijn de baten?	15
2. Paragrafen	16
2.1. Weerstandsvermogen en risicobeheersing.....	16
2.1.1. Kaders weerstandvermogen	16
2.1.2. Inventarisatie van de risico's.....	16
2.1.3. Inventarisatie van de weerstandscapaciteit	18
2.1.4. Confrontatie met beschikbaar weerstandsvermogen	18
2.1.5. Financiële kengetallen	19
2.2. Financiering	20
2.2.1. Kasgeldlimiet.....	20
2.2.2. Geldleningen	21
2.2.3. Omslagrente.....	21
2.2.4. Renterisiconorm	21
2.2.5. Schatkistbankieren.....	21
2.3. Bedrijfsvoering	21
Financiële begroting	23
3. Kaders meerjarenbegroting 2019-2022	25
3.1. Kaders programmabegroting 2020	25
3.2. Nieuwe ontwikkelingen (meerjaren)begroting 2020-2023.....	26
4. Meerjarenbegroting 2020-2023	27
4.1. Overzicht in euro's van de meerjarenbegroting 2020-2023	27
4.2. Toelichting op de begroting 2020 en de meerjarenbegroting.....	28
4.2.1. Personele kosten	28
4.2.2. Materiële kosten.....	28
4.2.3. Ontvangsten.....	30

4.3. Toelichting verschillen jaarschijf 2020	31
4.3.1. Personele kosten	31
4.3.2. Materiële kosten	32
4.3.3. Bijdragen	32
4.3.4. Mutatie reserves.....	33
4.4. Overhead	33
4.4.1. Berekening overhead.....	33
4.4.2. Toelichting overhead.....	34
4.5. Overzicht van incidentele baten en lasten	34
5. Uiteenzetting financiële positie.....	35
5.1. Geprognosticeerde balans 2020-2023.....	35
5.2. Toelichting geprognosticeerde balans 2020-2023	35
5.3. EMU-saldo	37
Bijlagen	39
Bijlage 1 – Staat van reserves	41
Bijlage 2 – Berekening financiële kengetallen	42
Bijlage 3 – Gedetailleerd overzicht overhead	43
Bijlage 4 – Overzicht taakvelden	44
Bijlage 5 – Lijst met afkortingen.....	45

Programmabegroting

1. Programmabegroting

1.1. Wat willen we bereiken?

Prolander is de uitvoeringsorganisatie voor de provincies Drenthe en Groningen op het gebied van plattelands- en gebiedsontwikkeling. In het bedrijfsplan dat bij de oprichting van Prolander is opgesteld, zijn de missie en visie beschreven.

1.1.1. Missie en Visie

Onze kernactiviteit is het vertalen van provinciaal beleid in concrete gebiedsprojecten. In elk project zoeken we naar praktische oplossingen die passen bij de bestuurlijke wensen, de ruimtelijke ambities en de eigenschappen van het gebied. Dit doen wij in samenwerking met alle betrokkenen in het gebied.

Deze ambitie geven we op de volgende manieren vorm:

1. Verbinden van partijen en geldstromen

Bij de inrichting van gebieden spelen vele partijen een rol; elk met hun eigen belangen. Prolander is in de projecten de spil tussen deze partijen en ziet er op toe dat alle belangen worden meegenomen in het proces. Daarnaast zijn we bekend met gebiedsgerichte subsidieregelingen zoals POP en LIFE, en deskundig in het aanvragen daarvan. Na toekenning regelen we de administratie en (financiële) verantwoording.

2. Grond voor gebiedsontwikkeling

We zijn het grondbedrijf van Drenthe en Groningen in het landelijk gebied. Voor de realisatie van het Nationale Natuurnetwerk (NNN) moet er veel grond beschikbaar komen. In eerste instantie onderzoeken we of de eigenaar van de grond zelf de ter plekke beoogde natuur wil realiseren. Andere opties zijn om grond te ruilen of te verwerven voor de marktprijs. Daarna richten we die grond opnieuw in op basis van provinciaal beleid, adviseren over het beheer ervan en dragen het gebied vervolgens over aan natuurbeheerders of individuele eigenaren. Daarnaast verwerven we op andere locaties ruilgrond opdat agrariërs hun bedrijf elders kunnen voortzetten.

3. Integraal ruimtelijk ontwerp en de uitvoering

Het ruimtelijk ontwerp speelt een essentiële rol in gebiedsontwikkeling en planvorming. De ruimtelijk ontwerpers van Prolander werken aan het Drentse en Groningse landschap waar alle generaties goed kunnen werken, wonen en recreëren en waar landbouw en natuur met elkaar in verbinding staan. Onze uitvoeringsdeskundigen vertalen de plannen in contracten met aannemers die de plannen in het veld uitvoeren.

1.1.2. Ambitie en context van de uitvoering

Prolander is door de provincies Drenthe en Groningen met name opgericht om het NNN in 2027 te realiseren. Het ontwikkelen van natuurgebieden kan niet zonder daarbij ook andere provinciale doelstellingen mee te nemen. Naast natuur en landbouw opgaven zijn dat doelstellingen op het gebied van klimaat, energie, recreatie etc. Op deze wijze draagt Prolander bij aan een versterking van het landelijk gebied over de volle breedte. Prolander is daarmee voor beide provincies de uitvoeringsdienst in het landelijk gebied. De realisatie van het NNN verloopt met een zorgvuldig integraal gebiedsproces wat de nodige tijd vergt; zowel in de voorbereiding als bij de uitvoering. Voor de bedrijfsvoering is het van belang om organisatorisch goed toegerust te zijn om de ambitie te halen.

Prolander staat in de periode 2016 – 2027 voor de uitdagende taak om circa 5.500 ha beschikbaar te krijgen en circa 11.000 ha in te richten.

De uitdagingen zijn de volgende:

- Voor het inrichten van natuur is beschikbaarheid van de grond nodig. Dat begint met onderzoek naar particulier beheer: kan en wil de eigenaar de gewenste natuur zelf realiseren en beheren? Zo ja; dan zullen wij de beheerder daar in ondersteunen. Als dat niet het geval is, komt ruiling met grond elders in beeld. We faciliteren daarvoor kavelruilen en verwerven ruilgrond als inbreng. Een andere optie is verwerving ter plekke. Soms groeit een transactie uit tot een combinatie van aankoop, ruiling en verplaatsing van het bedrijf. Dat is maatwerk en betekent een intensief proces voor de ondernemer, Prolander en de provincie, waarbij creativiteit ruimte moet krijgen. Niet in elk project zijn deze instrumenten voldoende om te kunnen versnellen. Daarmee ontstaat de behoefte om te onderzoeken of aanpassing van de begrenzing en/of de natuurdoelen mogelijk is. Soms als opstap naar het uiteindelijk gewenste doel, soms als aangepast einddoel. De samenwerking vanuit de diverse disciplines van Prolander, provincie en vele externe partijen wordt daarmee intensiever en veelzijdiger;
- De inrichtingsprojecten kenmerken zich vanuit de inhoud door toenemende complexiteit onder meer door de opkomst van nieuwe wensen voor het landelijk gebied, zoals de nieuwe vraagstukken rond klimaatadaptatie en energietransitie. Dit vergt naast een goede voorbereiding ook zorgvuldige communicatie met de betrokkenen en creativiteit en bewegingsvrijheid in de opdrachten;
- Het arbeidsaanbod van Prolander is redelijk stabiel vanuit een grote groep medewerkers met een vaste aanstelling, maar het werkaanbod is dat niet mede door bovenstaande uitdagingen. Dit gegeven doet een groot beroep op flexibiliteit, zowel van de medewerkers (meebewegen naar het type werk dat er op dat moment is) als van de organisatie (flexibele schil naast vaste aanstellingen). Het generatiepact 2018-2019 zorgt dat de oudere, ervaren medewerkers duurzamer inzetbaar blijven. Tegelijkertijd ontstaat instroom van jonge medewerkers. Daar tegenover staat een verminderde beschikbaarheid van de oudere medewerkers die deelnemen aan het generatiepact. Om hun kennis, netwerk en ervaring te behouden worden deze geleidelijk overgedragen aan jongere medewerkers.

1.2. Wat gaan we doen?

In deze paragraaf worden de organisatiedoelen van Prolander beschreven: hoe gaan we de aan Prolander toevertrouwde ambities en opgaven realiseren en wat zijn dan de acties in 2020? De onderstaande programmadoelen 2020 realiseren we in samenwerking met de provincies, die naast eigenaar en opdrachtgever ook dienstverlener/ gastheer zijn.

Doel 1: De inzetbaarheid van het beschikbare personeel maximaliseren

Belangrijke elementen hierbij zijn:

- Kwalitatief goede personeels- en salarisadministratie;
- Professioneel HR-management;
- Adequate arbozorg;
- Goed verzuimmanagement (norm max. 5%¹).

Doel 2: De beschikbaarheid van voldoende flexibel inzetbaar personeel om kwalitatieve en kwantitatieve ontwikkelingen goed op te kunnen vangen

Belangrijke elementen hierbij zijn:

- Ruime flexibele schil van personeel, circa 15% van het totale personeel²;
- Brede inzetbaarheid van personeel, op meerdere functies.

Doel 3: De beschikbaarheid van voldoende vaardig personeel

Belangrijk hierbij is:

- Het inzetten van het concernscholingsbudget en het persoonlijk ontwikkelbudget³ voor scholingsbeleid ondersteunend aan de taakstelling van Prolander en gericht op duurzame inzetbaarheid van het Prolander-personeel;
- Het aanvullend inzetten van opleidingsbudget voor concern brede opleidingen;
- Voldoende ICT-vaardigheden van het personeel om in de gedigitaliseerde werkomgeving van Prolander goed te kunnen werken;
- Het verder door ontwikkelen van kennis door middel van vakgroepen;
- Het bevorderen van zelforganisatie door de medewerkers.

Een kennislunch

¹ Volgens kamerbrief 2017-0000587822 bedraagt het ziekteverzuim bij het Rijk ultimo 2016 5,4%. De eerder door Prolander gehanteerde norm van 3% is niet realistisch gebleken. Prolander heeft een relatief oud personeelsbestand.

² Wij handhaven het in de begroting 2019 genoemde percentage van circa 15%. De noodzakelijke inzet om de NNN te realiseren fluctueert sterk. Daarbij past een ruime flexibele schil.

³ Het persoonlijk ontwikkelbudget (CAO) mag de medewerker zelf inzetten en mag ook gericht zijn op een carrière buiten Prolander.

Doel 4: De beschikbaarheid van adequate ondersteunende systemen

Belangrijke elementen hierbij zijn:

- Het bevorderen van interne en externe samenwerking door een digitale samenwerkingsomgeving (SharePoint);
- Beschikbaarheid van de systemen voor documentbeheer (SharePoint) en relatiebeheer (CRM) uit het informatieplan (2018)⁴;
- Ongestoorde werking en goede performance van kantoorautomatisering inclusief mogelijkheid tot thuiswerken;
- Ongestoorde werking en goede performance van de GIS applicaties;
- Ongestoorde werking en goede performance van het financieel systeem EBS;
- Ongestoorde werking en goede performance van VRIS;
- Volledige en tijdige archivering, ondersteund door een Document Management System (DMS);
- Adequate ondersteuning van werken op locatie .

Doel 5: Het realiseren van bedrijfsprocessen die in control zijn

Belangrijke elementen hierbij zijn:

- Operational excellence van een deel van de bedrijfsprocessen: automatisch inboeken van facturen en bankafschriften en implementatie van het documentenbeheer van het document managementsysteem;
- Projectmanagement, gericht op een goede projectsturing en –beheersing en risicomangement;
- Integrale administratieve organisatie ‘lean’ beschreven en geïmplementeerd

Doel 6: Aandacht geven aan de herkenbaarheid bij de stakeholders van Prolander zowel wat betreft de projecten als de organisatie Prolander

Belangrijke elementen hierbij zijn:

- Een up-to-date website
- Project- en programmacommunicatie
- Omgevings- en relatiemanagement

Doel 7: Goede opdrachtgever-opdrachtnemer relaties

Belangrijke elementen hierbij zijn:

- Constructieve en rolvaste overlegsituatie tussen opdrachtgever en opdrachtnemer op meerdere niveaus.
- Faciliteren van doorontwikkeling projectmatig werken
- Creëren van gezamenlijke doelen/opdrachten
- Een duidelijk opschaalmodel om integrale besluitvorming te waarborgen

Doel 8: Projectmatige werken en innovatie (voortzetting Organisatie Ontwikkelplan)

Extra aandacht kunnen geven aan zaken als:

- projectplanning en - management
- kennisuitwisseling en inspiratiesessies
- gelijkberechtiging
- risicomangement
- contractmanagement
- maatregelen voortvloeiend uit de privacywetgeving (AVG).

⁴ In het informatieplan worden verder nog vier systemen genoemd. Deze betreffen informatiebeheer, grafisch beheer, procesbeheer en content beheer.

1.3. Wat mag het kosten en wat zijn de baten?

In de onderstaande tabel zijn de baten en lasten voor de komende jaren geraamd. In het vierde hoofdstuk is een nadere toelichting gegeven op de baten en lasten van Prolander.

Programmabegroting 2020	Boekjaar 2020	Boekjaar 2021	Boekjaar 2022	Boekjaar 2023
Meerjarenbegroting 2019-2022				
Totaal lasten	€ 8.964.000	€ 8.898.500	€ 8.880.000	€ 8.865.500
Totaal baten	-€ 8.899.000	-€ 8.970.000	-€ 9.041.000	-€ 9.113.000
Saldo van baten en lasten	€ 65.000	-€ 71.500	-€ 161.000	-€ 247.500
Mutatie reserves	-€ 81.500	-	-	-
Resultaat na mutatie reserves	-€ 17.000	-€ 71.000	-€ 161.000	-€ 247.500

Bij deze begrotingsoverschotten merken wij op dat het bestuur in 2019 nog besluiten gaat nemen over de verdere uitvoering van het informatieplan, inclusief de dekking daarvan. Deze zullen gevolgen hebben voor de meerjarenbegroting.

2. Paragrafen

Met de paragrafen wordt een dwarsdoorsnede van de financiële aspecten van de begroting gegeven. Voor Prolander betreft dat de volgende paragrafen: weerstandsvermogen en risicobeheersing, financiering en bedrijfsvoering. De paragrafen lokale heffingen, onderhoud kapitaalgoederen, verbonden partijen en grondbeleid zijn voor Prolander niet van toepassing.

2.1. Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Essentieel van de weerstandscapaciteit is of deze toereikend is om eventuele risico's op te vangen. Hierbij wordt benadrukt dat de risico's alleen betrekking hebben op de bedrijfsvoering organisatie Prolander (bedrijf 1). Deze paragraaf geeft daarbij voornamelijk een doorkijk naar de komende boekjaren.

2.1.1. Kaders weerstandvermogen

Om de weerstandscapaciteit in relatie tot de risico's te kunnen beoordelen is een ratio weerstandsvermogen gedefinieerd:

$$\frac{\text{Beschikbare weerstandscapaciteit}}{\text{Benodigde weerstandscapaciteit}} = \text{Ratio weerstandsvermogen}$$

Door het Rijk is geen algemene norm vastgesteld waar de gemeente of provincie aan moet voldoen. Prolander streeft er naar om de ratio weerstandsvermogen boven de 1,0 te houden. Dat betekent dat alle gekwantificeerde risico's minimaal gedekt moeten worden door de aanwezige weerstandscapaciteit. Door het *Nederlands Adviesbureau voor Risicomanagement* zijn wel enkele beoordelingsnormen gegeven. Een norm van tussen de 1,0 en 1,4 wordt binnen dat kader als voldoende beschouwd.

2.1.2. Inventarisatie van de risico's

Het financiële risico wordt berekend door de kans te vermenigvuldigen met de omvang van het ingeschatte financiële gevolg. Voor het financieel gevolg worden bandbreedtes gehanteerd om een klasseindeling te kunnen bepalen. De uiteindelijke risicoscore wordt berekend door de kwantiteitsklasse te vermenigvuldigen met de klasse behorend bij de bandbreedte van het financiële gevolg (A * B).

Kans (A)		Financieel gevolg (B)	
Klasse	Kwantiteit	Klasse	Bandbreedte
1	10%	1	< € 50.000
2	30%	2	€ 50.000 - € 100.000
3	50%	3	€ 100.000 - € 250.000
4	70%	4	€ 250.000- € 500.000
5	90%	5	> € 500.000

Daarnaast is onderscheid gemaakt tussen structurele- en incidentele financiële risico's. Indien noodzakelijk kan van bovenstaand model worden afgeweken voor zover en indien een bepaald risico de maximaal in dit model bereikbare waarde van €450.000 overstijgt (90% van €500.000).

Risico-inventarisatie Prolander

Bij de inventarisatie van de risico's zijn twee risico's geïdentificeerd, waarbij een inschatting is gemaakt van de kans dat het risico incidenteel (I) of structureel (S) zich daadwerkelijk zal voordoen. Prolander heeft de volgende risico's geïdentificeerd (risicoscore van 1 laag risico tot 25 hoog risico):

Risico	Risico-score	Financieel risico structureel	Financieel risico incidenteel
Langdurig ziekteverzuim	15	€ 258.500	-
Krapte arbeidsmarkt / flexibele schil	12	€ 96.000	-
Totaal risico's		€ 354.500	-

Langdurig ziekteverzuim

Bij een relatief kleine organisatie als Prolander heeft langdurig ziekteverzuim een behoorlijke invloed op de exploitatie. Omdat de werkzaamheden doorlopen en niet altijd binnen de eigen formatie kunnen worden opgevangen is voor het langdurig verzuim regelmatig inhuur nodig.

Omvang

De financiële omvang van het risico is berekend door de loonkosten 2020 te vermenigvuldigen met het gerealiseerde verzuimpercentage van 6,3% over 2018. In 2018 werden we geconfronteerd met een hoog verzuim, dat maar in beperkte mate werk gerelateerd was. De uitkomst van de financiële omvang van afgerond € 431.000 ($€ 6.857.000 \times 6,3\%$) wordt vermenigvuldigd met een opslag voor de inhuur van externen. De inhuur van tijdelijke krachten en externen is namelijk in verhouding met de eigen formatie relatief prijzig. De uitkomst wordt daarom op basis van verwachtingscijfers met 20% verhoogd. De financiële omvang bedraagt € 517.500 ($€ 431.000 \times 120\%$; klasse 5). De kwantiteit is ingeschaald op kans klasse 3 (50%) waardoor het financiële risico van deze extra lasten wordt geschat op € 258.500.

Risicoscore⁵

Kans (A)		Financieel gevolg (B)		Risico (A * B)		
Kwantiteit	Klasse	Omvang	Klasse	Risico €	Risicoscore	I/S
50%	3	€ 517.500	5	€ 258.500	15	S

Beheersmaatregel

Zoals hierboven aangegeven was het hoge verzuim in 2018 maar in beperkte mate werk gerelateerd. De beïnvloedingsmogelijkheden zijn daarmee voor de werkgever beperkt. Door het voeren van gedegen verzuimmanagement wordt het risico van verzuim waar mogelijk beperkt. Als er toch sprake is van verzuim, is het streven de werkzaamheden zoveel als mogelijk binnen de huidige formatie op te lossen. Wanneer er moet worden ingehuurd, worden de kosten in eerste instantie gedekt uit de exploitatie of de algemene reserve.

Krapte arbeidsmarkt/ flexibele schil

De formatie bestaat voor een deel uit een flexibele schil die nodig is om de organisatie mee te kunnen laten bewegen met fluctuaties in het werkaanbod naar omvang en naar type functies. Daarnaast is het door krapte op de arbeidsmarkt lastig om sommige functies te vervullen met eigen medewerkers. Doordat de inhuur van tijdelijke krachten en externen in verhouding met een eigen formatie vaak prijziger is, levert dit extra lasten op.

⁵ Dit wijkt af van de jaarstukken 2018 omdat in deze begroting de loonkosten 2020 als uitgangspunt zijn genomen.

Omvang

De verwachting is dat voor ongeveer 10% van de totale formatie een hogere loonsom moet worden betaald. De omvang van het risico bedraagt afgerond circa € 137.000 ((10% x € 6.857.000⁶) x 20%). De kwantiteit is ingeschaald op klasse 4 (waarschijnlijk), waarmee het totaal financiële risico is bepaald op € 96.000.

Risicoscore

Kans (A)		Financieel gevolg (B)		Risico (A * B)		
Kwantiteit	Klasse	Omvang	Klasse	Risico €	Risicoscore	I/S
70%	4	€ 137.000	3	€ 96.000	12	S

Beheersmaatregel

De kosten van het inhuren van tijdelijke medewerkers worden zoveel als mogelijk beperkt. De provincie Drenthe heeft de inhuur aanbesteed, zowel voor payrolling als voor uitzendwerk. Voor Prolander gelden dezelfde voorwaarden.

2.1.3. Inventarisatie van de weerstandscapaciteit

De weerstandscapaciteit bestaat uit de middelen en mogelijkheden om niet begrote kosten op te kunnen vangen. Als blijkt dat deze tegenvallers niet gedekt kunnen worden binnen de gehele begroting is de bedrijfsvoeringsorganisatie aangewezen op een extra bijdrage van de provincies Groningen en Drenthe. De weerstandscapaciteit is onderverdeeld in een structurele en incidentele weerstandscapaciteit.

Structurele weerstandscapaciteit

De structurele weerstandscapaciteit bestaat uit de post onvoorzien in de exploitatie. Hiervoor is jaarlijks een post opgenomen van € 50.000 voor onvoorziene uitgaven.

Incidentele weerstandscapaciteit

De incidentele weerstandscapaciteit is het bedrag dat in het eigen vermogen vrij aanwendbaar is. Prolander rekent de algemene reserve tot het vrij aanwendbare vermogen. Deze reserve is bedoeld voor het opvangen van onvoorziene uitgaven die volgen uit opkomende verplichtingen, calamiteit en het opvangen van eventuele rekeningtekorten. De stand van de algemene reserve bedraagt naar verwachting € 394.000 per 31-12-2020. Ook een deel van het nog te bestemmen resultaat 2018 (€ 216.500) is toegerekend tot het vrij aanwendbare vermogen⁷.

2.1.4. Confrontatie met beschikbaar weerstandsvermogen

In het volgende overzicht worden de hierboven genoemde risico's in verband gebracht met de beschikbare weerstandscapaciteit.

Kans	Financieel gevolg	Structureel	Incidenteel	Totaal
A	Geïnteriseerde risico's	€ 354.500	-	€ 354.500
B	Beschikbare weerstandscapaciteit	€ - 50.000	€ -610.500	€ -660.500
C = B - A	Saldo	€ 305.500	€ - 610.500	€ -306.000

⁶ Omvang van de totale loonkosten 2020 conform de programmabegroting 2020.

⁷ Op grond van artikel 18, van de gemeenschappelijke regeling Prolander, wordt een batig saldo toegevoegd aan het weerstandsvermogen van de bedrijfsvoeringsorganisatie.

De ratio weerstandsvermogen met betrekking tot het totaal aan risico's is als volgt berekend:

$$\frac{660.500}{354.500} = 1,86$$

Conclusie

De uitkomst van 1,86 voldoet ruimschoots aan de streefnorm van groter dan 1. Dit betekent dat de huidige weerstandscapaciteit toereikend is om de geïdentificeerde risico's op te vangen wanneer deze zich tegelijk in één begrotingsjaar voordoen.

2.1.5. Financiële kengetallen

In onderstaand overzicht zijn de wettelijk verplichte kengetallen gepresenteerd. In bijlage 2 is de berekening van onderstaande cijfers gepresenteerd. Na de tabel volgt een korte toelichting.

Financiële kengetallen	Realisatie 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
	T-2	T-1	T	T+1	T+2	T+3
Netto schuldquote	-0,98%	-6,78%	-5,94%	-6,74%	-8,42%	-10,46%
Netto schuldq.gecorr. voor alle leningen	-0,98%	-6,78%	-5,94%	-6,74%	-8,42%	-10,46%
Solvabiliteitsratio	12,49%	12,15%	11,28%	12,23%	14,33%	17,35%
Structurele exploitatieruimte	-0,26%	-4,14%	3,62%	3,94%	4,46%	4,58%
Solvabiliteit na correctie	18,38%	18,62%	17,38%	18,74%	21,67%	25,78%

Netto schuldquote

De netto schuld weerspiegelt het niveau van de schuldenlast van Prolander ten opzichte van de eigen middelen. De netto schuldquote geeft een indicatie van de druk van de rentelasten en de aflossingen op de exploitatie. Hoe lager het percentage, hoe beter. Ten opzichte van de voorgaande boekjaren is een verbetering van netto schuldquote te zien. Dit komt doordat het vreemd vermogen sterk afneemt door het aflossen van de lening terwijl het totaal aan baten toeneemt. Het percentage van -5,94 % is uitstekend.

Solvabiliteit

Dit kengetal geeft inzicht in de mate waarin Prolander in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen. Het begrote percentage van 11,28% is lager dan de norm van 25% en dit wordt deels veroorzaakt door de rekeningcourantverhouding met bedrijf 2 en 3 (provincies Groningen en Drenthe). Deze rekeningcourantverhouding bestaat omdat Prolander een bankrekening heeft, waarvan een gedeelte op bedrijf 1 betrekking heeft. Het deel dat betrekking heeft op de bedrijven 2 en 3 wordt tot uitdrukking gebracht als schuld in de rekeningcourant met de moeders. Aangezien beide moeders voor de verplichtingen in bedrijf 2 en 3 garant staan zegt dit dus niets over het feitelijk in staat zijn om verplichtingen te voldoen door bedrijf 1. Om een juiste weergave te geven van de solvabiliteit van Prolander is het aanvullende kengetal *solvabiliteit na correctie rekeningcourantverhouding deelnemers* opgenomen. Na correctie stijgt het percentage tot 17,38%, waarmee de norm van 25% nog niet gehaald is, zie hierna.

Structurele exploitatieruimte

Voor de beoordeling van het structurele en reële evenwicht van de begroting wordt thans het onderscheid gemaakt tussen structurele en incidentele lasten. Bij incidentele lasten of baten gaat het om eenmalige zaken die zich gedurende maximaal drie jaar voordoen (tenzij de eindigheid vastligt vanwege een bestuursbesluit). De structurele exploitatieruimte wordt bepaald door het saldo van de structurele baten en lasten en het saldo van de structurele onttrekkingen en toevoegingen aan reserves te delen door het totaal aan baten vóór mutatie met de reserves. Een positief percentage betekent dat de structurele baten toereikend zijn om de structurele lasten te dekken. Met het percentage van 3,62% is sprake van een positieve exploitatieruimte. Dit wordt veroorzaakt door een sterkere toename van de structurele baten ten opzichte van de structurele lasten.

Solvabiliteit na correctie rekeningcourantverhouding deelnemers

Om een realistischer beeld te geven van de solvabiliteit van bedrijf 1 is het kengetal *solvabiliteit na correctie rekeningcourantverhouding deelnemers* opgenomen. Dit betreft dezelfde berekening als de reguliere solvabiliteitsratio alleen wordt de rekeningcourantverhouding met de deelnemers hier niet in meegenomen. Het percentage van 17,38% voldoet niet aan de norm van 25%. Desalniettemin laat de meerjarige ontwikkeling van het kengetal een positief beeld zien en wordt het streefpercentage van 25% in 2023 naar verwachting wel gerealiseerd.

2.2. Financiering

Via de financieringsparagraaf (artikel 13 van het BBV) in de begroting en de jaarstukken wordt de uitwerking en uitvoering van het treasurybeleid respectievelijk vastgesteld en verantwoord. In deze paragraaf worden onder meer de ontwikkelingen aangegeven met betrekking tot het kasgeldlimiet, de ontwikkelingen wat betreft de renterisiconorm en de verwachte toe- of afname van geldleningen en/of uitzettingen.

2.2.1. Kasgeldlimiet

De kasgeldlimiet houdt in dat de gemiddelde netto-vlottende schuld van een decentrale overheid (ofwel openbaar lichaam) in een bepaald kwartaal niet hoger mag zijn dan een wettelijk bepaald percentage van het begrotingstotaal aan lasten. In artikel 2, lid 1d van de uitvoeringsregeling van de Wet fido is het percentage voor gemeenschappelijke regelingen vastgesteld op 8,2%. Hieronder volgt de toetsing van de kasgeldlimiet.

Berekening kasgeldlimiet (1)

Begrotingstotaal aan lasten * 8,2%	=	Kasgeldlimiet in bedrag
€ 8.964.000 * 8,2%	=	€ 735.048

Berekening netto-vlottende schuld (2)

Vlottende schuld -/- vlottende middelen	=	Netto-vlottende schuld
€ 3.257.000 -/- € 6.352.500	=	€ -3.095.500

Toetsing kasgeldlimiet

Kasgeldlimiet (1) -/- netto-vlottende schuld (2)	=	Ruimte (+) of overschrijding (-)
€ 735.048 -/- € -3.095.500	=	€ 3.830.548 (+)

Op basis van de uitkomst kan worden geconcludeerd dat Prolander naar verwachting, op basis van de geprognosticeerde balans per 31 december 2020, voldoet aan de wettelijke bepalingen omtrent de kasgeldlimiet van de Wet fido.

2.2.2. Geldleningen

Eind 2020 is er naar verwachting geen sprake meer van ontvangen geldleningen. Dit is ook terug te zien in de geprognosticeerde balans aangezien hierop geen lang vreemd vermogen meer voorkomt vanaf 2020.

2.2.3. Omslagrente

Het rente omslagpercentage wordt bepaald door de netto rentelasten te delen door de boekwaarde van de investeringen. Aangezien bij Prolander geen sprake is van rentelasten kan er geen rente worden toegerekend aan de activa. De omslagrente voor 2020 is derhalve 0%.

2.2.4. Renterisiconorm

Het renterisico heeft betrekking op de vaste schuld en op het bedrag waarover renterisico wordt gelopen. Naast de renteherzieningen zijn hiervoor ook de aflossingen van belang, want het renterisico wordt verkleind door aflossingen in de tijd te spreiden. Het renterisico wordt getoetst aan het bedrag van de renterisiconorm. De renterisiconorm heeft betrekking op het totaal van de begroting van uitsluitend het komende jaar. De renterisiconorm bedraagt 20% van de vaste schuld (waarbij een drempelbedrag geldt van € 2.500.000). Bij Prolander is vanaf 2020 geen sprake van een lang vreemd vermogen positie. Prolander voldoet aan de renterisiconorm, zoals uit de onderstaande berekeningen blijkt.

Berekening renterisico (1)

Renteherzieningen + aflossingen	=	Renterisico
€ 0 + € 0	=	€ 0

Berekening renterisiconorm (2)

Begrotingstotaal aan lasten * 20%	=	Renterisiconorm
€ 8.964.000 * 20%	=	€ 2.500.000 ⁸

Toetsing renterisico in relatie tot de renterisiconorm

Aangezien de renterisiconorm (2) groter is dan het renterisico (1) is er sprake van ruimte onder de renterisiconorm, waarmee hieraan wordt voldaan.

2.2.5. Schatkistbankieren

Overtollige liquide middelen dient Prolander op grond van de Wet fido aan te houden bij de schatkist van het Rijk. Er geldt een norm voor het bedrag dat buiten de schatkist mag worden aangehouden. Dit zogenoemde drempelbedrag is het maximale bedrag dat een decentrale overheid gemiddeld op dagbasis buiten de schatkist mag houden. De hoogte van het drempelbedrag is gelijk aan 0,75% van het begrotingstotaal. Op grond van het begrotingstotaal zou het geldende drempelbedrag voor 2019 € 67.500 (0,75% van € 9 miljoen) zijn. Vooralsnog geldt echter een minimaal drempelbedrag van € 250.000. Aangezien het banksaldo dagelijks wordt afgeroomd tot nihil is een overschrijding van het drempelbedrag niet mogelijk.

2.3. Bedrijfsvoering

In de toelichting op de programmabegroting is de bedrijfsvoering uitvoerig aan de orde is geweest en wordt daarom in deze paragraaf niet nader toegelicht.

⁸ Aangezien de uitkomst (€ 1.792.800) lager is dan het drempelbedrag bedraagt de norm € 2.500.000.

Financiële begroting

3. Kaders meerjarenbegroting 2019-2022

3.1. Kaders programmabegroting 2020

Voor het opstellen van de programmabegroting 2020 en de meerjarenraming 2021-2023 zijn de uitgangspunten uit de kaderbrief 2020 het vertrekpunt. De belangrijkste uitgangspunten worden in dit hoofdstuk beschreven. De financiële gevolgen zijn uitgewerkt in het volgende hoofdstuk.

Indexering

Tot en met 2019 is de toegepaste index van de deelnemersbijdrage lager geweest dan de gerealiseerde loonontwikkeling. In totaal is het indexnadeel over de jaren 2016 tot en met 2019 berekend op € 500.000. Dit nadeel heeft Prolander opgevangen met incidentele meevallers binnen de eigen begroting of door een beroep te doen op de eigen algemene reserve. Deze manier van indexering is niet structureel houdbaar, omdat de incidentele dekkingsmiddelen beperkt zijn en omdat het gat tussen lasten en baten steeds groter wordt. Dit zou bij ongewijzigd beleid leiden tot oplopende tekorten.

Het bovenstaande betekent dat er keuze voorligt: óf bezuinigen óf de indexering van de deelnemersbijdragen in overeenstemming brengen met de (loon)kostenontwikkeling. Eventuele bezuinigingen beperken de mogelijkheden van Prolander om de opgave tijdig te realiseren. Ook in de evaluatie van Prolander uit 2018 is aangegeven dat de formatieve middelen van Prolander krap zijn. Tevens zijn er extra middelen beschikbaar gesteld om personele knelpunten op te lossen. Een bezuiniging zou deze maatregel weer tenietdoen. Het bestuur kiest daarom voor het in overeenstemming brengen van de indexering van de deelnemersbijdragen met de (loon)kostenontwikkeling.

Prolander volgt voor het personeel de rechtspositie van de provincie Drenthe. Aansluiten bij het kader voor de loonontwikkeling van de provincie Drenthe is daarom de beste garantie voor een houdbare wijze van indexeren. De loonstijgingen die gelden vanaf 2019 zijn op dit moment nog niet bekend, omdat de huidige cao een looptijd heeft tot eind 2018 en er nog geen nieuwe cao bekend is. Als uitgangspunt voor de loonstijging kiezen wij ervoor volledig aan te sluiten bij de provincie Drenthe, zoals deze is toegepast in de begroting 2019 van deze provincie. Hierbij wordt opgemerkt dat wanneer de loonkostenontwikkeling afwijkt van het geraamde percentage dit overeenkomstig wordt aangepast. Deze wijziging zal, indien deze zich voordoet, bij de tussentijdse rapportages of bij de begroting aan het bestuur worden voorgelegd.

Deelnemersbijdrage provincie Drenthe en provincie Groningen

De indexering van de deelnemersbijdrage is gebaseerd op de veronderstelde ontwikkeling van lasten. De lasten in de programmabegroting Prolander bestaan uit circa 80% personele kosten en uit circa 20% overige kosten. Vanaf 2020 wordt de basis voor indexering, waarmee de structurele component van de te lage index, zoals hierboven toegelicht, aangepast. In het geval de feitelijke loonontwikkeling afwijkt van de begrote loonontwikkeling zullen we hiervoor corrigeren. Deze correctie kan plaatsvinden bij de najaarsrapportage van het lopende jaar.

3.2. Nieuwe ontwikkelingen (meerjaren)begroting 2020-2023

In deze paragraaf zijn de nieuwe ontwikkelingen toegelicht. Dit betreffen nieuwe ontwikkelingen ten opzichte van de programmabegroting 2019.

SharePoint (ICT informatieplan)

Voor de uitvoering van het informatieplan is voor het onderdeel SharePoint een uitvoeringsplan opgesteld. De structurele lasten van SharePoint zijn opgenomen in de begroting 2020. Deze ramen we op € 103.000 in 2020 en op € 126.000 per jaar vanaf 2021. Vanaf 2020 dalen de kapitaallasten die verband houden met de ICT, omdat de ICT investeringen vanaf de start van Prolander dan geheel afgeschreven zijn. Hier tegenover staat een lichte stijging automatiseringskosten. Overigens zijn de lasten van de andere ICT deelprojecten uit het informatieplan nog niet meegenomen in deze begroting.

Projectmatig werken en innovatie

Dit betreft de voortzetting van twee thema's van het organisatie-ontwikkelplan. Voor projectmatig werken en innovatie geldt op basis van de ervaringen tot nu toe dat jaarlijks andere vraagstukken aan de orde zijn. Het gaat om zaken als projectplanning en -management, gelijkberechtiging, risicomanagement, contractmanagement en maatregelen voortvloeiend uit de privacywetgeving (AVG). Voor deze onderwerpen is tijdelijke inhuur van professionals en advies gewenst. Een budget van € 75.000 acht het bestuur hiervoor gewenst.

Aanpassing DVO's per 2020

De huidige DVO's hebben een looptijd tot en met 2019. Voor de periode na 2019 zullen nieuwe afspraken gemaakt worden met de provincie Drenthe. Hieraan kunnen financiële gevolgen verbonden zijn. Met deze gevolgen is in deze begroting geen rekening gehouden.

4. Meerjarenbegroting 2020-2023

4.1. Overzicht in euro's van de meerjarenbegroting 2020-2023

Exploitantiebegroting in euro's	Realisatie 2018	Begr. 2019 voor wijz.	Begr. 2019 na wijz.	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
1. Personele kosten	7.189.000	7.322.000	7.079.500	7.440.500	7.489.500	7.525.000	7.527.500
1.1 Loonkosten	6.127.500	6.596.500	6.354.000	6.857.000	6.898.000	6.924.500	6.918.500
1.2 Aanvullende bedrijfsvoering	225.000	252.000	252.000	257.500	262.500	267.500	273.000
1.3 Overige bijkomende kosten	287.000	269.000	269.000	326.000	329.500	332.500	336.000
1.4 Organisatieontwikkeling	549.000	204.500	204.500	-	-	-	-
2. Overige kosten	1.645.000	1.759.000	1.759.000	1.523.500	1.409.000	1.355.500	1.338.000
2.1 Huisvesting	504.000	504.000	504.000	504.000	504.000	504.000	504.000
2.2 Automatisering	432.500	427.500	427.500	502.000	525.500	525.500	525.500
2.3 Archiefkosten	19.000	20.000	20.000	20.000	20.000	20.000	20.000
2.4 Kapitaallasten investeringen	576.500	607.500	607.500	141.000	85.000	31.000	14.000
2.5 Externe deskundigen	48.500	75.000	75.000	231.500	150.000	150.000	150.000
2.6 Kantoorkosten	64.500	75.000	75.000	75.000	75.000	75.000	75.000
2.7 Onvoorzien	-	50.000	50.000	50.000	50.000	50.000	50.000
Totaal lasten	8.834.000	9.081.000	8.838.500	8.964.000	8.898.500	8.880.000	8.865.500
3. Inkomsten	-8.455.500	-8.988.500	-8.746.000	-8.899.000	-8.970.000	-9.041.000	-9.113.000
3.1 Bijdrage Drenthe	-5.594.000	-6.107.500	-6.024.000	-6.130.500	-6.179.500	-6.228.500	-6.278.000
3.2 Bijdrage Groningen	-2.638.500	-2.881.000	-2.722.000	-2.768.500	-2.790.500	-2.812.500	-2.834.500
3.3 Extra inkomsten PPO	-217.000	-	-	-	-	-	-
3.4 Overige incidentele baten	-5.500	-	-	-	-	-	-
Totaal baten	-8.455.500	-8.988.500	-8.746.000	-8.899.000	-8.970.000	-9.041.000	-9.113.000
Saldo van baten en lasten	378.500	92.500	92.500	64.500	-71.000	-161.000	-247.500
Mutatie in de reserves	-702.000	-92.500	-92.500	-81.500	-	-	-
Resultaat na mutatie reserves	-323.500	-	-	-17.000	-71.000	-161.000	-247.500

+ is een nadeel (N), - is een voordeel (V)

4.2. Toelichting op de begroting 2020 en de meerjarenbegroting

Hieronder zijn ramingen van de prestaties zoals weergegeven in de meerjarenbegroting 2020-2023 toegelicht. In paragraaf 3 zijn de achterliggende ontwikkelingen en motivering van deze ramingen toegelicht.

4.2.1. Personele kosten

Loonkosten

De salarisbedragen zijn begroot tegen de geldende normbedragen per salarisschaal die de provincie Drenthe hanteert. Voor de berekening van de salariskosten 2020 is uitgegaan van de normbedragen over het jaar 2018 met daarbovenop de jaarlijkse indexatie die de provincie Drenthe hanteert in haar programmabegroting 2019. Daarnaast is rekening gehouden met de meerjarige financiële gevolgen van het generatiepact, de vrijval van de taakstelling van 5% en de beschikbaar gestelde middelen voor enkele kwetsbare functies.

Aanvullende bedrijfsvoering

Zoals overeengekomen in de dienstverleningsovereenkomst worden de personele kosten jaarlijks geïndexeerd. Hierbij gaan we uit van het indexcijfer dat de provincie Drenthe hanteert. De provincie Drenthe rekent in haar meerjarenbegroting 2019-2022 met een jaarlijkse indexatie van 2% voor de afgesloten dienstverleningsovereenkomsten (DVO's). De kosten voor de aanvullende bedrijfsvoering zijn met dit percentage geïndexeerd. Het gaat om de onderstaande taken en de daaraan gekoppelde jaarlijkse vergoeding in euro's. Daarnaast zijn middelen opgenomen voor overige aanvullende bedrijfsvoeringskosten.

Aanvullende bedrijfsvoering in euro's	Boekjaar 2020	Boekjaar 2021	Boekjaar 2022	Boekjaar 2023
HRM dienstverlening (DVO)	141.500	144.500	147.000	150.000
Inkoopondersteuning (DVO)	18.000	18.500	19.000	19.000
KCC dienstverlening (DVO)	22.500	23.000	23.500	24.000
DIV dienstverlening (DVO)	56.500	57.500	58.500	59.500
Overige aanvullende bedrijfsvoering (niet-DVO)	19.000	19.000	19.500	20.000
Totaal dienstverleningsovereenkomsten	257.500	262.500	267.500	272.500

Overige bijkomende personele kosten

Voor overige personele kosten begroten we een bedrag van 5% van de totale loonsom. Dit betreft de loonsom bestaande uit de normbedragen, maar exclusief de lasten van het generatiepact. Onder andere opleidingskosten, reiskosten en dienstkleding maken onderdeel uit van deze kosten.

4.2.2. Materiële kosten

Huisvesting

Prolander heeft voor de huisvesting op de locaties Assen en Groningen een DVO afgesloten met de beide gastheren. Uitgaande van de werkelijke bezetting en mogelijkheden in de gebouwen is bepaald dat in het provinciehuis Drenthe 47 werkplekken worden gehuurd en in het provinciehuis Groningen 25 werkplekken worden gehuurd. Met de beide gastheren is een vast bedrag van € 7.000 per werkplek afgesproken. Deze kosten worden niet jaarlijks geïndexeerd.

Automatisering

Prolander heeft voor de ICT een dienstverleningsovereenkomst afgesloten met de provincie Drenthe. De vergoeding voor deze producten en diensten bedraagt € 4.500 per account per jaar. In de begroting gaan wij uit van 95 accounts per jaar. Het aantal accounts is gebaseerd op basis van de werkelijke afname op dit moment en de aanwezige prognose. De dienstverlening heeft betrekking op diverse ICT diensten. Daarnaast zijn de kosten van de ICT-investeringen uit het ICT-informatieplan hier ook begroot. Dit betreffen geen kapitaallasten aangezien de investeringen door de provincie Drenthe worden uitgevoerd. Deze kosten worden jaarlijks in rekening gebracht bij Prolander.

Opslagkosten archief

Prolander heeft de beschikking over een omvangrijk fysiek archief. Voor deze documenten wordt er aanvullende archiefruimte gehuurd. Deze huurkosten maken onderdeel uit van deze begrotingspost. Daarnaast worden er ook koerierskosten gemaakt om fysieke archiefstukken te verplaatsen tussen de twee locaties. Deze kosten zijn jaarlijks op vaste bedragen begroot en worden niet geïndexeerd.

Kapitaallasten investeringen

In de berekening van de kapitaallasten is enkel rekening gehouden met het afschrijven van de reeds verrichte investeringen en de al toegekende investeringskredieten. De investeringen worden afgeschreven conform de afschrijvingsrichtlijnen zoals vastgelegd in het financieel reglement Prolander. De kapitaallasten komen voort uit de onderstaande investeringen.

Kapitaallasten 2020-2023 in euro's	Boekjaar 2020	Boekjaar 2021	Boekjaar 2022	Boekjaar 2023
Project digitalisering (2016)	55.000	-	-	-
ICT-investering (2016)	1.000	-	-	-
ICT-investeringen (2017)	13.000	13.000	-	-
VRIS-investering (2017)	16.000	16.000	-	-
Project digitalisering (2017)	25.000	25.000	-	-
ICT-investeringen (2018)	17.000	17.000	17.000	-
ICT-investeringen (2019)	14.000	14.000	14.000	14.000
Totaal kapitaallasten 2020-2023	141.000	85.000	31.000	14.000

Externe deskundigen

Onder externe deskundigen worden de kosten van de accountant, juridische ondersteuning, ondersteuning voor inkoop en aanbestedingen, btw en van overige bedrijfsvoering adviezen begroot. Deze kosten worden niet geïndexeerd. Daarnaast zijn vanaf 2020 ook structureel middelen begroot voor het projectmatig werken en innovatie. In 2020 zijn eenmalig kosten voor de projectleider van het ICT-informatieplan begroot.

Kantoorkosten

Voor de kantoorkosten is een vast bedrag geraamd. Deze kosten hebben onder andere betrekking op kantoorbenodigdheden, abonnementen, kosten betalingsverkeer en drukwerk.

Onvoorzien

Voor onvoorzien is structureel een stelpost opgenomen van € 50.000 per jaar.

4.2.3. Ontvangsten

Bijdrage provincies

Conform de uitgangspunten uit de kaderbrief 2020 worden de deelnemersbijdragen jaarlijks geïndexeerd met de veronderstelde ontwikkeling van (personele) lasten. Daarnaast zijn met ingang van 2019 diverse taken overgeheveld van Prolander naar de provincies. Het betreft taken op het gebied van de subsidieverstrekking en het faunabeheer. De effecten hiervan zijn gecorrigeerd op de deelnemersbijdragen. Daarnaast is in de begroting 2019 een beroep gedaan op een incidentele extra bijdrage over de jaren 2019 tot en met 2021. Deze incidentele bijdrage is komen te vervallen vanaf de begroting 2020. De gepresenteerde oude deelnemersbijdrage betreft dus alleen de reguliere deelnemersbijdrage zoals opgenomen in de programmabegroting 2019.

Toepassing van deze aannames leidt tot de volgende aanpassing van de deelnemersbijdragen in meerjarenperspectief.

Bijdrage provincie Drenthe (regulier) in euro's	Boekjaar 2020	Boekjaar 2021	Boekjaar 2022	Boekjaar 2023
Deelnemersbijdrage (oud) - excl. correctie	5.820.000	5.936.500	6.055.000	6.055.000
Effect door toepassing (her)indexering	399.000	332.500	263.500	314.500
Deelnemersbijdrage (nieuw) - excl. correctie	6.219.000	6.269.000	6.318.500	6.369.500
Correctie medew. subsidies en FBE-secr.	-88.500	-89.500	-90.500	-91.500
Deelnemersbijdrage (nieuw) - incl. correctie	6.130.500	6.179.500	6.228.500	6.278.000

Bijdrage provincie Groningen (regulier) in euro's	Boekjaar 2020	Boekjaar 2021	Boekjaar 2022	Boekjaar 2023
Deelnemersbijdrage (oud) - excl. correctie	2.745.500	2.800.000	2.856.500	2.856.500
Effect door toepassing (her)indexering	188.000	157.000	124.500	148.500
Deelnemersbijdrage (nieuw) - excl. correctie	2.933.500	2.957.000	2.981.000	3.005.000
Correctie medew. subsidies en FBE-secr.	-165.000	-166.500	-168.000	-170.000
Deelnemersbijdrage (nieuw) - incl. correctie	2.768.500	2.790.500	2.812.500	2.834.500

Extra bijdrage PPO

Met de provinciale opdrachtgevers kunnen aanvullende opdrachten overeengekomen worden waar een extra bijdrage tegenover staat. Of hiervan sprake zal zijn in 2020 en volgende jaren is niet bekend. Voorzichtigheidshalve zijn hiervoor geen baten geraamd.

Overige incidentele baten

Prolander heeft de mogelijkheid om in beperkte mate, en met instemming van beide colleges, vergelijkbare werkzaamheden uit te voeren voor andere overheidspartijen. Dit mag niet ten koste gaan van de realisatie van de beleidsopgave. In de situatie dat Prolander werken voor derden zal gaan uitvoeren worden de werkelijk gemaakte uren vermenigvuldigd met het bijbehorende uurtarief. De uitkomst hiervan wordt vervolgens in rekening gebracht bij derden. Deze uurtarieven worden jaarlijks vastgesteld. Er zijn voor de overige incidentele baten geen opbrengsten geraamd. Omdat deze opbrengsten onzeker zijn, is het voorzichtigheidsprincipe gehanteerd.

4.3. Toelichting verschillen jaarschijf 2020

In onderstaand overzicht zijn de verschillen in de jaarschijf 2020 weergegeven. Dit betreft het verschil tussen de jaarschijf 2020 zoals vastgesteld in de programmabegroting 2019 en de jaarschijf 2020 zoals heden gepresenteerd in de programmabegroting 2020.

Exploitatiebegroting 2020 in euro's	Jaarschijf 2020 (begroting 2019)	Jaarschijf 2020 (begroting 2020)	Vershil 2020
1. Personele kosten	7.380.500	7.440.500	60.000
1.1 Loonkosten	6.812.500	6.857.000	44.500
1.2 Aanvullende bedrijfsvoering	254.500	257.500	2.500
1.3 Overige bijkomende kosten	313.500	326.000	12.500
1.4 Organisatieontwikkeling	-	-	-
2. Overige kosten	1.292.500	1.523.500	231.000
2.1 Huisvesting	504.000	504.000	-
2.2 Automatisering	427.500	502.000	74.500
2.3 Archiefkosten	20.000	20.000	-
2.4 Kapitaallasten investeringen	141.000	141.000	-
2.5 Externe deskundigen	75.000	231.500	156.500
2.6 Kantoorkosten	75.000	75.000	-
2.7 Onvoorzien	50.000	50.000	-
Totaal lasten	8.673.000	8.964.000	291.000
3. Inkomsten	-8.673.000	-8.899.000	-226.000
3.1 Bijdrage Drenthe	-5.893.000	-6.130.500	-237.000
3.2 Bijdrage Groningen	-2.780.000	-2.768.500	11.000
3.3 Extra inkomsten PPO	-	-	-
3.4 Overige incidentele baten	-	-	-
Totaal baten	-8.673.000	-8.899.000	-226.000
Saldo van baten en lasten	-	64.500	64.500
Mutatie in de reserves	-	-81.500	-81.500
Resultaat na mutatie reserves	-	-17.000	-17.000

In de toelichting zijn de verschillen tussen de jaarschijven 2020 op het niveau van prestatie toegelicht. Met de aanduiding 'V/N' is aangegeven of er sprake van een voor- of nadeel ten opzichte van de jaarschijf 2020 zoals vastgesteld in de programmabegroting 2019. Afwijkingen kleiner dan €10.000 zijn daarbij niet toegelicht.

4.3.1. Personele kosten

Loonkosten	Vershil	V/N
	€ 44.500	N

In eerste instantie ontstaat er door de overheveling van de taken op het gebied van de subsidieverstrekking en het faunabeheer (-/- € 253.500) aan de moeders een daling van de loonkosten. Tegenover deze daling staat een stijging van de loonkosten door de toepassing van een hogere indexering dan in de programmabegroting 2019 is gehanteerd (+ € 270.000). Daarnaast zijn de structurele personeelslasten van het functioneel beheer van SharePoint (+ € 28.000) aan de loonkosten toegevoegd. Per saldo is dit het verschil € 44.500 aan hogere kosten.

Overige bijkomende kosten	Vershil	V/N
	€ 12.500	N

Het budget voor de overige bijkomende kosten is een afgeleide van de loonkosten. Doordat de loonkosten ten opzichte van de begroting 2019 zijn toegenomen neemt de begrotingspost voor de overige bijkomende kosten eveneens toe.

4.3.2. Materiële kosten

Automatisering	Vershil	V/N
	€ 74.500	N

De structurele toename van de automatiseringskosten ontstaan volledig door het toevoegen van de lasten van SharePoint die via de DVO worden verrekend.

Externe deskundigen	Vershil	V/N
	€ 156.500	N

De toename van de kosten op de prestatie is tweeledig. Vanaf de begroting 2020 zijn structureel middelen begroot voor projectmatig werken en innovatie (€ 75.000). Daarnaast zijn incidenteel uitgaven begroot voor de inhuur van een projectleider (€ 81.500) om uitvoering te geven aan het ICT-informatieplan in 2020. De lasten van deze projectleider worden volledig gedekt vanuit de bestemmingsreserve organisatieontwikkeling.

4.3.3. Bijdragen

Bijdrage provincie Drenthe	Vershil	V/N
	€ 237.000	V

Conform de uitgangspunten uit de kaderbrief 2020 worden de deelnemersbijdragen jaarlijks geïndexeerd met de veronderstelde ontwikkeling van (personele) lasten. Doordat de loonkosten de afgelopen jaren harder zijn gestegen dan waarvoor Prolander is gecompenseerd, is de provinciale bijdrage vanaf 2020 hiervoor gecorrigeerd. Daarnaast zijn met ingang van 2019 taken overgeheveld van Prolander naar de provincies. De deelnemersbijdrage is in verband hiermee verlaagd met het bedrag waarmee de kosten zijn gedaald. Per saldo bedraagt dit het verschil ten opzichte van de programmabegroting 2019 (zie tevens 4.2.3. ontvangsten).

Bijdrage provincie Groningen	Vershil	V/N
	€ 11.000	N

Conform de uitgangspunten uit de kaderbrief 2020 worden de deelnemersbijdragen jaarlijks geïndexeerd met de veronderstelde ontwikkeling van (personele) lasten. Doordat de loonkosten de afgelopen jaren harder zijn gestegen dan waarvoor Prolander is gecompenseerd, is de provinciale bijdrage vanaf 2020 hiervoor gecorrigeerd. Daarnaast zijn met ingang van 2019 taken overgeheveld van Prolander naar de provincies. De deelnemersbijdrage is in verband hiermee verlaagd met het bedrag waarmee de kosten zijn gedaald. Per saldo bedraagt dit het verschil ten opzichte van de programmabegroting 2019 (zie tevens 4.2.3. ontvangsten).

4.3.4. Mutatie reserves

Mutatie reserves	Verschil	V/N
	€ 81.500	V

Betreft de onttrekking vanuit de algemene reserve ten behoeve van de inhuur van een projectleider om uitvoering te geven aan het ICT-informatieplan in 2020. Daarnaast wordt het restant in de bestemmingsreserve organisatieontwikkeling per 31-12-2019 toegevoegd aan de algemene reserve omdat de reserve wordt opgeheven per 31-12-2019.

4.4. Overhead

Met ingang van de vernieuwing BBV is een inzicht in de overhead van de organisatie vereist. In het wijzigingsbesluit vernieuwing BBV is aangegeven hoe het overzicht van overhead moet worden bepaald. Hiermee rekening houdend achten wij een percentage van 35% adequaat voor Prolander.

4.4.1. Berekening overhead

Het grootste deel van de overheadkosten bestaan uit de personele kosten die niet direct bijdragen aan het primaire proces. Naast de indirecte loonkosten betreffen dit ook de overige bijkomende kosten voor bijvoorbeeld opleidingen en de kosten voor de uitvoering van het organisatie-ontwikkelplan. Daarnaast bestaat de overhead uit de organisatie ondersteunende functies die worden ingekocht bij de provincies Groningen en Drenthe. Deze inkoop is vastgelegd in de DVO en bestaan uit onder andere huisvesting, ICT, HRM, Juridische dienstverlening en inkoop.

In deze paragraaf is een splitsing gemaakt tussen de overhead van Prolander en de overhead dat toebehoort aan derden (provincies Groningen en Drenthe). Het aandeel in de overhead is berekend op basis van de geprognosticeerde aantal uren zoals overeengekomen in de PPO 2019. Op de volgende pagina volgt de onderverdeling van de uren dat is gebruikt om het aandeel in de overhead te kunnen bepalen.

Berekening totaal overhead	in uren	in percentage
Totaal uren 2019 (incl. overhead):	102.273	100%
- Waarvan directe uren t.b.v projecten derden:	75.245	73,49%
- Waarvan indirect (overhead):	27.028	26,40%

Specificatie totaal overhead	in uren	in percentage
Totaal indirecte uren:	27.028	26,43%
- Waarvan t.b.v. Prolander:	17.720	17,31%
- Waarvan t.b.v. derden:	9.308	9,09%

In bijlage 4 is de onderverdeling van de uren toegepast op de totale baten en lasten in de meerjarenraming. Om de eigen overhead voor Prolander te kunnen berekenen is de bijdrage van de provincies daarbij enkel vermenigvuldigd met het percentage van de overhead dat toebehoort aan derden (9,10%). Per saldo blijft dan de eigen overhead van Prolander over.

4.4.2. Toelichting overhead

Het aandeel materiële overhead bedraagt 10,38%. Samen met het percentage van de personele overhead komt het totaal uit op 31,06%. Dit is lager dan de norm van 35%.

Overhead Prolander in euro's	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
Totaal overhead Prolander	2.783.863	2.783.936	2.778.223	2.774.652
- Waarvan personele overhead	1.853.187	1.853.235	1.849.432	1.847.055
- Waarvan materiële overhead	930.676	930.701	928.791	927.597
Overhead in percentage	31,06%	31,28%	31,29%	31,30%

4.5. Overzicht van incidentele baten en lasten

Volgens de BBV is het verplicht om een overzicht te presenteren van de incidentele baten en lasten. Op die manier kan beoordeeld worden of en in hoeverre er sprake is van een sluitende begroting. Wij hanteren de volgende uitgangspunten:

- Indien bestaand structureel beleid, niet zijnde een tijdelijke geldstroom, binnen de termijn van drie jaar een wijziging ondergaat dan worden de daarmee samenhangende lasten of baten in het begrotingsjaar niet als incidenteel aangemerkt. Budgetverschillen op activiteiten inzake structureel bestaand beleid kwalificeren wij dus als "structureel".
- Toevoegingen aan en onttrekkingen uit de reserves worden als incidenteel beschouwd als het gaat om niet-structurele toevoegingen aan een bestemmingsreserve of dekking van incidentele lasten. In het overzicht is dit vertaald door naast de incidentele last ook de mutatie uit de reserve te presenteren.
- Meerjarige tijdelijke geldstromen waarvan de eindigheid vastligt vanwege een bestuursbesluit kwalificeren wij als incidentele baten en lasten, ook als de geldstroom (nog) langer is dan drie jaar. Hiervan is sprake bij bijvoorbeeld projecten die langer dan drie jaar duren, maar waarvan wel bekend is dat die bijdrage op termijn stopt.

De voor de programmabegroting 2020 en de meerjarenraming 2021-2023 begrote incidentele baten en lasten zich als volgt te specificeren:

Incidentele baten en lasten in euro's	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
A. Incidentele baten				
- Onttrekking reserve t.b.v. projectleider SharePoint	-81.500	-	-	-
- Besparing generatiepact	-267.000	-349.000	-474.000	-691.500
- Vrijval reserve organisatieontwikkeling	-99.500	-	-	-
Totaal incidentele baten	-448.000	-349.000	-474.000	-691.500
B. Incidentele lasten				
- Projectleider SharePoint	81.500	-	-	-
- Kosten generatiepact	573.000	630.500	716.500	861.500
- Dotatie vrijval aan algemene reserve	99.500	-	-	-
Totaal incidentele lasten	754.000	630.500	716.500	861.500
Saldo incidentele baten en lasten	306.000	281.500	242.500	170.000

5. Uiteenzetting financiële positie

5.1. Geprognosticeerde balans 2020-2023

De geprognosticeerde balans hoeft niet hetzelfde detailniveau te kennen als de balans die is voorgeschreven voor de jaarrekening. Wij hebben ervoor gekozen om de geprognosticeerde balans over de gehele periode van de meerjarenraming in de programmabegroting op te nemen.

Naast de balans per 31 december 2018 is de (geraamde) balanspositie per 31 december 2019 tot en met 2023 weergegeven. Aangezien de realisatie altijd afwijkt van de begroting zullen de balansposten in de (jaar)rekeningen 2019 t/m 2023 afwijken van de balansposten zoals opgenomen in deze begroting. De indeling van de balans is ingericht op basis van het BBV.

Balans per 31 december in euro's	Realisatie 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
Activa						
Materiële vaste activa	809.000	270.500	129.500	45.000	14.000	-
Uitzettingen < 1 jaar	6.297.000	6.276.500	6.352.500	6.508.500	6.700.500	6.961.500
Overlopende activa	35.000	35.000	35.000	35.000	35.000	35.000
Totaal activa	7.141.000	6.582.000	6.517.000	6.588.500	6.749.500	6.996.500
Passiva						
Eigen vermogen	892.000	799.500	735.000	806.000	967.000	1.214.000
- Algemene reserve	294.500	294.500	394.000	394.000	394.000	394.000
- Bestemmingsreserve	273.500	181.000	-	-	-	-
- Resultaat boekjaar	324.000	-	17.000	71.000	161.000	247.500
- Resultaat cumulatief	-	324.000	324.000	341.000	412.000	572.500
Vaste schulden > 1 jaar	466.500	-	-	-	-	-
Vlottende schulden <1 jaar	3.257.000	3.257.000	3.257.000	3.257.000	3.257.000	3.257.000
Overlopende passiva	2.525.500	2.525.500	2.525.500	2.525.500	2.525.500	2.525.500
Totaal passiva	7.141.000	6.582.000	6.517.000	6.588.500	6.749.500	6.996.500

5.2. Toelichting geprognosticeerde balans 2020-2023

Materiële vaste activa

Alle materiële vaste activa worden gewaardeerd tegen de oorspronkelijke verkrijgingsprijs (de inkoopprijs en eventuele bijkomende kosten), verminderd met de ontvangen subsidies, de direct gerelateerde bijdragen, de jaarlijkse afschrijvingslasten en de afwaarderingen wegens duurzame waardeverminderingen.

De jaarlijkse afschrijvingen op de oorspronkelijke verkrijgings- of vervaardigingsprijs corresponderen met een stelsel dat is afgestemd op de verwachte toekomstige gebruiksduur (kortste van de geschatte economische levensduur óf technische gebruiksduur) van de geactiveerde objecten en voorzieningen. De gehanteerde afschrijvingstermijnen zijn opgenomen in financieel reglement Prolander.

De afschrijvingen worden berekend volgens de lineaire methode. De meerjarige ontwikkeling van de boekwaardes van de materiële vaste activa is onderstaande tabel weergegeven.

Boekwaarde per 31 december in euro's	Realisatie 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
Investerings	T-2	T-1	T	T+1	T+2	T+3
ICT-investering (2015)	412.000	-	-	-	-	-
VRIS-investering (2015)	54.500	-	-	-	-	-
Project digitalisering (2016)	110.000	55.000	-	-	-	-
ICT-investering (2016)	2.000	1.000	-	-	-	-
ICT-investeringen (2017)	39.000	26.000	13.000	-	-	-
VRIS-investering (2017)	48.000	32.000	16.000	-	-	-
Project digitalisering (2017)	74.500	49.500	25.000	-	-	-
ICT-investeringen (2018)	69.000	51.500	34.000	17.500	-	-
ICT-investeringen (2019)	-	55.500	41.500	27.500	14.000	-
Totaal boekwaarde	809.000	270.500	129.500	45.000	14.000	-

Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar

De uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar zijn gewaardeerd tegen de nominale waarde. Deze balanspost bestaat voornamelijk uit de rekening courantverhouding met het Rijk (schatkistbankieren) en de debiteuren. In de geprognosticeerde balans wordt deze balanspost gebruikt als sluitpost voor het in evenwicht brengen van de activa en passiva.

Overlopende activa

De overlopende passiva zijn gewaardeerd tegen nominale waarde. Voor de meerjarige balans is uitgegaan van een constante balanspositie in overeenstemming met de balanspositie per 31 december 2018.

Eigen vermogen

Het eigen vermogen bestaat uit de reserves en het resultaat volgend uit het overzicht van baten en lasten. Voor een overzicht van het verloop van reserveposities wordt verwezen naar de eerste bijlage. Het eventuele begrotingsresultaat staat gepresenteerd in het overzicht van de meerjarenbegroting 2020-2023.

Vaste schulden

De vaste schulden zijn gewaardeerd tegen de nominale waarde (hoofdsom) verminderd met het totaal van de gedane aflossingen. In 2019 heeft de laatste aflossing plaatsgevonden waardoor de lening ultimo 2019 niet meer voorkomt op de balans.

Netto-vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan één jaar

De netto-vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan één jaar zijn gewaardeerd tegen nominale waarde. Voor de meerjarige balans is uitgegaan van een constante balanspositie in overeenstemming met de balanspositie per 31 december 2018.

Overlopende passiva

De overlopende passiva zijn gewaardeerd tegen nominale waarde. Voor de meerjarige balans is uitgegaan van een constante balanspositie in overeenstemming met de balanspositie per 31 december 2018.

5.3. EMU-saldo

Het EMU-saldo is het saldo van inkomsten en uitgaven van de overheid op transactiebasis in een bepaalde periode (boekjaar). Eenvoudig gezegd geeft het EMU-saldo aan of er in een bepaald jaar meer geld is uitgegeven dan er in dat jaar is binnengekomen, of dat er netto geld is overgehouden. Het EMU-saldo is daarmee een indicatie voor de ontwikkeling van de liquiditeits- en financiële positie (eigen vermogen en schulden) van de organisatie. Tevens heeft het EMU-saldo een vergelijkbare functie als het kasstroomoverzicht.

Om de overheidsfinanciën in de Eurozone robuust te houden, zijn in Europees verband afspraken gemaakt over het toegestane maximale tekort van het EMU-saldo op nationaal niveau. Omdat het EMU-saldo van alle decentrale overheden onderdeel uitmaakt van het EMU-saldo op nationaal niveau is voor de decentrale overheden verplicht gesteld om het eigen EMU-saldo te vermelden in de begroting en jaarrekening.

Berekening EMU-saldo

Het EMU-saldo van Prolander komt voor de begroting 2020 uit op € 20.062. Dit betekent dat in EMU-termen de uitgaven € 20.062 euro lager zijn dan de inkomsten, waarmee Prolander in beperkte mate positief bijdraagt aan de beheersing van het EMU-saldo. Hieronder volgt een overzicht van de berekening van het EMU saldo.

Berekening EMU-saldo (bedragen x € 1.000)	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
Periode	T-1	T	T+1	T+2	T+3
A. Exploitatiesaldo vóór mutatie reserves	-93	-65	71	161	247
B. Mutatie (im)materiële vaste activa	-608	-85	-31	-14	-
C. Mutatie voorzieningen	-	-	-	-	-
D. Mutatie voorraden	-	-	-	-	-
E. Boekwinst bij verkoop effecten en gerealiseerde boekwinst bij verkoop (im)materiële vaste activa	-	-	-	-	-
Berekend EMU-saldo (A-B+C-D-E)	515	20	102	175	247

Bijlagen

Bijlage 1 – Staat van reserves

Deze bijlage omvat de staat van de reserves. De jaarstukken 2018 vermelden een resultaat van € 323.897. Volgens het bestemmingsvoorstel in de jaarstukken 2018 wordt voorgesteld om van dit bedrag € 107.519 toe te voegen aan de bestemmingsreserve organisatieontwikkeling en € 216.378 aan de algemene reserve. Het bestemmingsvoorstel van het resultaat 2018 is nog niet vastgesteld en daarom nog niet meegenomen in onderstaande overzichten.

Algemene reserve (weerstandsvermogen)

Prestatiedoelstelling: Opvangen financiële risico's

Doel: De algemene reserve vormt het financieel weerstandsvermogen voor het opvangen van financiële risico's en onvoorziene ontwikkelingen in de bedrijfsvoering.

Looptijd: Ingesteld op 1 januari 2016 en is doorlopend.

Norm: Maximaal 10% van de structurele baten. Voor boekjaar 2023 is het maximum vastgesteld op € 911.287 (10% van € 9.112.869).

Verloop:

Boekjaar	Stand 1/1	Storting	Onttrekking	Stand 31/12
2019	€ 294.500	-	-	€ 294.500
2020	€ 294.500	€ 181.000	€ -81.500	€ 394.000
2021	€ 394.000	-	-	€ 394.000
2022	€ 394.000	-	-	€ 394.000
2023	€ 394.000	-	-	€ 394.000

De stand per 1-1-2019 sluit aan met de eindstand in de jaarstukken 2018.

Bestemmingsreserve organisatieontwikkeling

Prestatiedoelstelling: Dekking organisatieontwikkelplan

Doel: Het dekken van de voornamelijk incidentele meerjarige lasten zoals vastgesteld in het organisatieontwikkelplan.

Looptijd: 16 juni 2017 tot en met 31 december 2019

Norm: Voor de bestemmingsreserve geldt geen norm.

Verloop:

Boekjaar	Stand 1/1	Storting	Onttrekking	Stand 31/12
2019	€ 273.500	-	€ -/ 92.500	€ 181.000
2020	€ 181.000	-	€ -/ 181.000	-
2021	-	-	-	-
2022	-	-	-	-
2023	-	-	-	-

De stand per 1-1-2019 sluit aan met de eindstand in de jaarstukken 2018. Het restant per 31-12-2019 wordt in 2020 toegevoegd aan de algemene reserve aangezien de reserve per 31-12-2019 wordt opgeheven.

Bijlage 2 – Berekening financiële kengetallen

Netto schuldquote (gecorrigeerd voor alle leningen) norm: <130%

(A+B+C-D-E-F-G)/H * 100%		Realisatie 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
A.	Vaste schulden	466.500	-	-	-	-	-
B.	Netto vlottende schuld	3.257.000	3.445.000	3.257.000	3.257.000	3.257.000	3.257.000
C.	Overlopende passiva	2.525.500	2.647.500	2.525.500	2.525.500	2.525.500	2.525.500
D1.	Financiële activa	-	-	-	-	-	-
D2.	Financiële activa	-	-	-	-	-	-
E.	Uitzettingen	6.297.000	6.697.500	6.276.500	6.352.500	6.508.500	6.700.500
F.	Liquide middelen	-	-	-	-	-	-
G.	Overlopende activa	35.000	4.500	35.000	35.000	35.000	35.000
H.	Totale baten (excl. mutatie reserves)	8.455.500	8.988.500	8.899.000	8.970.000	9.041.000	9.113.000
Netto schuldquote		-0,98%	-6,78%	-5,94%	-6,74%	-8,42%	-10,46%
Netto schuldq.gecorr. voor alle leningen		-0,98%	-6,78%	-5,94%	-6,74%	-8,42%	-10,46%

Solvabiliteit norm:>25%

(A/B) * 100%		Realisatie 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2022
A.	Eigen vermogen	892.000	799.500	735.000	806.000	967.000	1.214.000
B.	Totaal passiva	7.141.000	6.582.000	6.517.500	6.588.500	6.749.500	6.996.500
Solvabiliteitsratio		12,49%	12,15%	11,28%	12,23%	14,33%	17,35%

Structurele exploitatieruimte norm:>0%

((B-A)+(D-C))/€ * 100%		Realisatie 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2022
A.	Structurele lasten (excl. mutatie reserv.)	8.255.000	8.667.000	8.309.500	8.268.000	8.163.500	8.004.000
B.	Structurele baten (excl. mutatie reserv.)	8.233.000	8.305.000	8.632.000	8.621.000	8.567.000	8.421.500
C.	Structurele toevoegingen aan reserves	-	-	-	-	-	-
D.	Structurele onttrekkingen aan reserves	-	-	-	-	-	-
E.	Totaal saldo baten (excl. mut. reserves)	8.455.500	8.746.000	8.899.000	8.970.000	9.041.000	9.113.000
Structurele exploitatieruimte		-0,26%	-4,14%	3,62%	3,94%	4,46%	4,58%

Solvabiliteit na correctie rekeningcourantverhouding deelnemers norm:>25%

(A/B) * 100%		Realisatie 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2022
A.	Eigen vermogen	892.000	799.500	735.000	806.000	967.000	1.214.000
B.	Totaal passiva (-/- rek.courantverh.)	4.854.000	4.294.500	4.230.000	4.301.000	4.462.000	4.709.500
Solvabiliteit na correctie		18,38%	18,62%	17,38%	18,74%	21,67%	25,78%

Bijlage 3 – Gedetailleerd overzicht overhead

Overhead 2019-2023	Aandeel overhead	Begr. 2019 na wijz.	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
1. Personele kosten		2.402.500	2.393.500	2.413.000	2.428.000	2.435.000
1.1 Loonkosten	26,40%	1.677.000	1.810.000	1.821.000	1.828.000	1.826.000
1.2 Aanvullende bedrijfsvoering	100%	252.000	257.500	262.500	267.500	273.000
1.3 Overige bijkomende kosten	100%	269.000	326.000	329.500	332.500	336.000
1.4 Organisatieontwikkeling	100%	204.500	-	-	-	-
2. Materiele kosten		1.207.000	1.199.000	1.186.500	1.172.000	1.167.500
2.1 Huisvesting	100%	504.000	504.000	504.000	504.000	504.000
2.2 Automatisering	100%	427.500	502.000	525.500	525.500	525.500
2.3 Archiefkosten	100%	20.000	20.000	20.000	20.000	20.000
2.4 Kapitaallasten investeringen	26,40%	160.500	37.000	22.500	8.000	3.500
2.5 Externe deskundigen	26,40%	20.000	61.000	39.500	39.500	39.500
2.6 Kantoorkosten	100%	75.000	75.000	75.000	75.000	75.000
2.7 Onvoorzien	0%	-	-	-	-	-
Totaal lasten		3.609.500	3.592.500	3.599.500	3.600.000	3.602.500
3. Ontvangsten		-795.000	-809.000	-815.000	-821.500	-828.000
3.1 Bijdrage Drenthe	9,09%	-547.500	-557.500	-561.500	-566.000	-570.500
3.2 Bijdrage Groningen	2,40%	-247.500	-251.500	-253.500	-255.500	-257.500
3.3 Extra bijdrage PPO	2,40%	-	-	-	-	-
3.4 Overige incidentele baten	0%	-	-	-	-	-
Totaal baten		-795.000	-809.000	-815.000	-821.500	-828.000
Totaal overhead Prolander		2.814.500	2.783.500	2.784.500	2.778.500	2.774.500

Bijlage 4 – Overzicht taakvelden

Met de laatste wijziging van het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten is de wijze waarop de informatie voor derden wordt verstrekt gewijzigd. In de bijlage dient een overzicht van de geraamde baten en lasten per taakveld te worden opgenomen. Met deze bijlage wordt aan die plicht voldaan.

Overzicht taakvelden in euro's		Begroting 2020		
Taakveld		Lasten	Baten	Saldo
0.5	Algemene dekkingsmiddelen	50.000	-	50.000
0.6	Overhead	3.593.000	-809.000	2.784.000
0.8	Mutatie reserves	-	-81.500	-81.500
0.9	Resultaat	17.000	-	17.000
0.	Algemene dekkingsmiddelen	3.660.000	-890.500	2.769.500
1.1	Provinciale Staten ⁹	20.000	-	20.000
1.	Bestuur	20.000	-	20.000
5.1	Natuurontwikkeling	5.031.000	-7.678.500	-2.647.500
5.2	Beheer natuurgebieden	269.500	-411.500	-142.000
5.	Natuur	5.300.500	-8.090.000	-2.789.500
Totaal taakvelden		8.980.500	-8.980.500	-

⁹ Deze kosten hebben betrekking op accountantskosten en vallen daarmee onder taakveld 1.1. Provinciale Staten.

Bijlage 5 – Lijst met afkortingen

Afkorting	Volledige omschrijving afkorting
AO	Administratieve Organisatie
Arbo	Arbeidsomstandigheden
Bado	Besluit accountantscontrole decentrale overheden
BBV	Besluit Begroting en Verantwoording (wetgeving)
btw	Belasting toegevoegde waarde
DIV	Documentaire Informatie Voorziening
DLG	Dienst Landelijk Gebied
DVO	Dienstverleningsovereenkomst(en)
EBS	E-Business Suite (financieel systeem)
EZ	Economische Zaken
fte	fulltime-equivalent
GEO diensten	Geografische diensten
GIS	Geografisch informatiesysteem
GR	Gemeenschappelijke Regeling
ha	Hectare
HRM	Human Resource Management
HR-systemen	Human Resource-systemen
ICT	Informatietechnologie
KCC	Klantcontactcentrum
NNN	Nationale Natuurnetwerk
OOP	Organisatieontwikkelingsplan
P&C-cyclus	Planning- en controlcyclus
PAS	Programma Aanpak Stikstof Personeel, Informatievoorziening, Organisatie, Financiën,
PIOFACH	Automatisering/Administratie, Communicatie en Huisvesting (overhead)
PMV	Provinciale Maandverantwoording
PPO's	Provinciale Prestatieovereenkomst(en)
PPOV's	Provinciale prestatieovereenkomst verantwoording
VRIS	Vastgoedregistratiesysteem
Wet fido	Wet financiering decentrale overheden
WNT	Wet normering topinkomens